

niek ludden

Wat als het spannend wordt bij leidinggevendenden?

Schematherapie buiten de klinische setting

Niek Ludden | Organisatiepsycholoog NIP

Leerdoelen en opbouw

1

Herkennen

Modi bij leidinggevenden en hoe die leiderschapsgedrag, teamdynamiek en organisatiecultuur kunnen beïnvloeden

Opbouw

Inleiding

Wie ik ben, met wie ik werk en het model van interacterende patronen

1 Herkennen

Wat gebeurt er als het spannend wordt?

Stellingen en wat opvalt in de praktijk

2

Verkennen

Wat schematherapeutisch werken met deze doelgroep oplevert voor de leider, het team en de organisatie

2 Verkennen

Wat helpt als het spannend wordt?

Ontwikkeltraject, uitwisseling, casuïstiek en technieken

Afsluiting

Doorwerking in het leiderschapsteam en vragen

Wie ik ben en waarom ik doe wat ik doe

- In 2004 afgestudeerd als econoom, vervolgens verander- en leiderschapstrajecten begeleid. Sinds 2009 zelfstandig.
- Via mijn eigen ontwikkeling kwam ik tien jaar geleden in aanraking met schematherapie
- *“Leiderschap gaat over psychologie”*. Daarom ging ik psychologie studeren en volgde ik de opleidingen schematherapie
- Carrièrepad: van consultant in verandertrajecten, via executive (team)coach, naar psycholoog
- Nu vrijgevestigd organisatiepsycholoog in Utrecht. Ik begeleid leiders en leiderschapsteams vanuit persoonlijkheid, schema's en modi.

Doelgroep

- **Leiders en leiderschapsteams**
Profit en non-profit, binnen- en buitenland
- **Relatief sterke Gezonde Volwassene**
Over het algemeen goed functionerend
- **Hardnekkige patronen**
Staan effectief leiderschap en/of persoonlijk welzijn in de weg
- **Probleem- én groeigedreven**
Disfunctionele patronen doorbreken, functionele patronen versterken
- **Intrinsiek gemotiveerd**
(Én lef)
- **Buiten de klinische setting**
Soms doorverwijzing

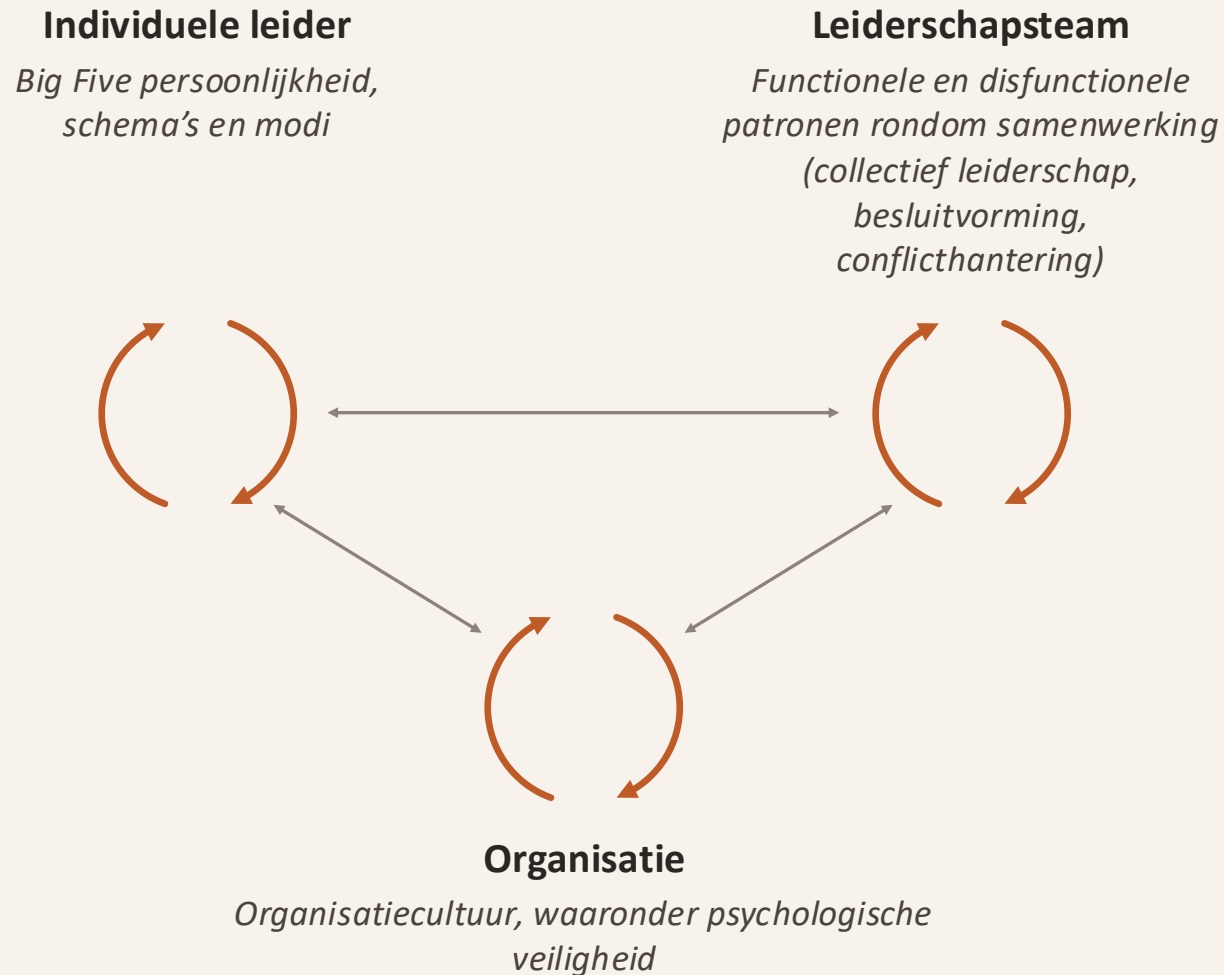
Werkwijze individuele leiders

Eerst assessment (NEO-PI-3, YSQ-S3, SMI), vervolgens sessies van 90 minuten

Werkwijze leiderschapsteams

Individuele assessments (NEO-PI-3, YSQ-S3, SMI) gevolgd door teamcoaching. Hoeveel teamleden onderling delen uit hun profiel, verschilt per team.

Interacterende patronen

Basisbehoeften in het leiderschapsteam

Veiligheid en verbinding

Kunnen teamleden op elkaar rekenen, ook als het tegenzit?

Autonomie en competentie

Beslist ieder zelf binnen het eigen domein?

Vrijheid van expressie

Worden fouten, twijfels en tegenspraak in het overleg besproken, niet in de wandelgang?

Spontaniteit en spel

Ruimte voor humor, ontspanning, nieuwe ideeën en experimenten?

Realistische grenzen

Is duidelijk wie beslist en worden afspraken nagekomen?

Zelf-coherentie

Zegt iedereen hetzelfde over waar het team voor staat?

Rechtvaardigheid

Gelden voor iedereen dezelfde regels?

Bron: Vereniging voor Schematherapie, overzicht basisbehoeften (schematherapie.nl); gebaseerd op Young e.a. (2003) en Arntz e.a. (2021). Model interacterende patronen ontwikkeld door Niek Ludden (niekludden.nl).

Wat opvalt in de praktijk

Sterke oudermodi, zichtbare copingmodi; voor het Kwetsbare Kind lijkt eerst geen ruimte

---

Kindmodi

Eerst op de achtergrond

Komen tijdens het traject meer naar boven dan cliënten verwachtten

Kwetsbaarheid botst soms met het beeld van wat leiderschap is

Soms als impostorgevoel: 'ik schiet tekort'¹

Oudermodi

Prominent

Sterke innerlijke drijfveer achter leiderschapsgedrag

"De Veeleisende Ouder heb ik echt nodig"

Copingmodi

Prominent

Herkenbaar in gedrag en teamdynamiek

Nemen het over als het spannend wordt

Gezonde modi

Prominent

Gezonde Volwassene onder druk als het spannend wordt

Terugkerend verlangen: het Blijde Kind structureel meer ruimte geven

Als het spannend wordt, vaak een reactie vanuit copingmodi in plaats van op wat de situatie vraagt

Ontwikkeltraject

Kindmodi

Krijgen ruimte

Meer leren voelen

Oudermodi

Minder intens

Minder rigide; de lat komt op een haalbare hoogte, ambitie wordt duurzamer

Copingmodi

Minder nodig

Minder intens en frequent; meer keuze in gedrag onder druk

Gezonde modi

Worden sterker

De Gezonde Volwassene zorgt voor de kindmodi en begrenst ouder- en copingmodi

Het Blijde Kind krijgt meer ruimte

Effecten

Voor de leider: effectiever leiderschap, ook als het spannend wordt, en meer persoonlijk welzijn (ook privé)

Voor team en organisatie: basisbehoeften beter vervuld, met een positief effect op organisatiecultuur, welzijn en resultaten

Uitwisseling in kleine groepjes

Interacterende patronen in de context van leiderschap waar je zelf onderdeel van bent / was

In groepjes van 3–4

- Kies een situatie die je zelf hebt meegemaakt
- Welke modus herkende je bij jezelf en/of de ander?
- Wat gebeurde er vervolgens in de interactie?
- Hoe zou het eruitzien als je Gezonde Volwassene aan het roer stond?

Welke technieken hebben meer / minder effect bij leiders?

Werkt beperkt: alleen cognitief

- Inzicht komt snel, zeker bij een hoog IQ
- Inzicht alleen verandert het patroon onder druk niet

Werkt beter: experiëntiële technieken toevoegen

- Imaginatie: de situatie **voelen** en ervaren
- Stoelentechniek: van egosyntoon naar egodystoon

Leiderschapsteams

In een team kan de ene modus de andere triggeren en dat kan gevolgen hebben voor de psychologische veiligheid en daarmee de effectiviteit van het team.

Zelfverheerlijkers

Strijd om gelijk en podium; besluiten worden een krachtmeting

---

Willoze Inschikkelijken

Iedereen zegt ja; conflicten blijven liggen en besluiten worden niet uitgevoerd

---

Onthechte Beschermers

Iedereen blijft rationeel; spanning en zorgen blijven onbesproken

Gezonde Volwassenen aan het roer

Hiermee werk ik in teams: welke basisbehoefte staat onder druk?

Vragen?

Niek Ludden

Organisatiepsycholoog NIP

Vragen of wil je doorpraten? Neem gerust contact op.

niek@niekludden.nl | www.niekludden.nl | 06 4177 9177